

Kvalitetsvurdering af

Djurslands Museum Dansk Fiskerimuseum

2006

Indhold

Baggrund for kvalitetsvurderingen 2

Djurslands Museum og Dansk Fiskerimuseum 3

Arbejdsgrundlag og formål 3

Samlinger, arkiver og bibliotek 5

Indsamling, erhvervelser, undersøgelser og forskning 7

Konserverings- og bevaringsarbejde 10

Formidling 10

Bygninger og udendørsarealer 12

Inventar og materiel 13

Organisation og administration 13

Ledelse og personale 13

Økonomi 14

Sammenfatning 15

Bilag

Styrelsens notat om museets digitale formidling 17

Baggrund for kvalitetsvurderingen

Som led i Kulturarvsstyrelsens resultatkontrakt 2004-2007 med Kulturministeriet skal styrelsen årligt kvalitetsvurdere et antal statsanerkendte museer. Styrelsen udvælger disse museer ud fra kriterier, der sikrer en bred repræsentation.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurderinger i 2006 omfatter blandt andet Djurslands Museum / Dansk Fiskerimuseum, hvor spørgsmålet om museets varetagelse af det arkæologiske ansvar – i dag og på sigt – påkalder sig opmærksomhed.

Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering 2006 af Djurslands Museum / Dansk Fiskerimuseum er baseret på:

- Museets besvarelse af kvalitetsvurderingsskemaet med bilag modtaget i styrelsen den 24. maj 2006. Forinden var indsendt én publikation til faglig bedømmelse. Som særskilt bilag til kvalitetsvurderingsskemaet foreligger udskrift af ”Magasin-situationen på 8 museer i Århus Amt, maj 2003” udarbejdet af Århus Amts Konserveringsordning.
- Drøftelse af museets forhold på grundlag af det udfyldte skema på møde i Grenå den 14. juni 2006 med følgende deltagere:

Museumsdirektør Brita Mosdal, museumsinspektør Niels Axel Boas, kontorleder Jette Møller Jensen, forvalter Ole Fangel, museumsassistenterne Ellen Larsen og Ole Poulsen samt formand for bestyrelsen Ivar Danø
og fra Kulturarvsstyrelsen: museumskonsulent Michael Lauenborg, kontorchef Erik Johansen samt museumskonsulenterne Jakob Hansen og Ebbe Keld Pedersen.

- Under besøget blev museet i Søndergade og fjernmagasinet på ejendommen Moselund besigtiget.

Djurslands Museum / Dansk Fiskerimuseum

Museet er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15 med følgende ansvarsområder:

Museet skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af Danmarks kulturarv og belyse tilstande og forandringer i kulturhistorien.

Museet skal gøre samlingerne tilgængelige for offentligheden og stille dem til rådighed for forskningen, samt udbrede kendskabet til resultater af såvel museets egen forskning som anden forskning relevant for museets samlinger.

Djurslands Museums ansvarsområde er Grenaa, Nørre Djurs og Midtdjurs kommuner.

Dansk Fiskerimuseums virkeområde er overalt, hvor danske fiskere har haft deres virke.

Museets virksomhed i andre museers geografiske ansvarsområde skal ske i forståelse med de pågældende museer, og museets virksomhed skal ske under hensyntagen til beslægtede museers ansvarsområde.

Der kan indledes samarbejde med andre kommuner på Djursland/Mols, samt i samråd med Statens Museumsnævn træffes aftale med andre museer om samarbejde eller associering.

Museet har som arkæologisk ansvarsområde Grenaa, Nørre Djurs og Midtdjurs kommuner.

(Uddrag af vedtægternes § 2)

Djurslands Museum / Dansk Fiskerimuseum er en selvejende institution.

Museumsleder: Brita Mosdal.

Bestyrelse: Ivar Danø (formand) og Alice Brask udpeget af Grenaa Kommune, Birthe van den Bos udpeget af Nørre Djurs Kommune, Anne Kirstine Langkjer udpeget af Midtdjurs Kommune, Kurt Birk udpeget af Danmarks Fiskeriforenings hovedbestyrelse samt følgende udpeget af Djurslands Museumsforening: Søren Kjærsgård (næstformand), Martin Lauritzen, Frank Jensen, Kjeld Simonsen og Arne Jessen. Danmarks Fiskeriforenings lokalafdeling er p.t. ikke repræsenteret i bestyrelsen.

Arbejdsgrundlag og formål

Oprettelse

Djurslands Museum blev oprettet i 1917 på grundlag af en samling oldsager og gamle mønter m.m. som Grenaa By fik skænket af købmand Christopher Vogel i 1915. Dansk Fiskeriforenings studie- og modelsamling blev etableret i 1888. I 1981 blev samlingen deponeret på Djurslands Museum som Dansk Fiskerimuseum. I 2005 er samlingen formelt overdraget til Djurslands Museum.

Djurslands Museum blev statsanerkendt i 1977, og i 1989 formaliseredes Dansk Fiskerimuseum i museets vedtægter.

Samdrift

Djurslands Museum / Danske Fiskerimuseum drives på grundlag af en samdriftsaftale mellem Grenaa Kommune, Nørre Djurs Kommune og Midtdjurs Kommune med Grenaa Kommune som hjemstedskommune. Aftalen, der blev fornyet i 2000, vedrører driften af hele museumsvirksomheden.

Arbejdsgrundlag og virkeområde

Museet definerer sig som et kulturhistorisk lokalmuseum (Djurslands Museum) og som et kulturhistorisk specialmuseum (Dansk Fiskerimuseum).

Djurslands Museum virker inden for såvel arkæologi- som nyere tids området. Museet overtog det arkæologiske ansvar i Grenaa, Nørre Djurs og Midtdjurs kommuner i 1983.

Dansk Fiskerimuseums virkeområde er beskrevet som de indre danske farvande i nyere tid og nutid. Virkeområdet, der er aftalt med landets øvrige fiskerimuseer, er således snævrere end vedtægternes ansvarsområde.

Dansk Fiskerimuseums samling er klausuleret. Samlingen skal holdes og udstilles samlet suppleret med den tilvækst, der har været siden deponeringen. Såfremt museet ophører, skal Danmarks Fiskeriforening sporges, hvor den ønsker samlingen placeret.

Kulturarvsstyrelsen skal henlede opmærksomheden på museumslovens § 17, hvorefter det i tilfælde af et statsanerkendt museums ophør er kulturministeren, der efter forhandling med museets hovedtilskudsyder afgør, hvorledes der skal forholdes med museets samling.

Samarbejde

Museet er repræsenteret i ODM's samlingsnetværk og i amtsmuseumsrådet. Museet indgår i det tværfaglige samarbejde i henholdsvis Fiskeri-, Søfarts- og Herregårdspuljen.

Museet har en bred kontakt- og samarbejdsflade i regionen blandt andet gennem deltagelse i Djurslands Turistforening, Destination Djursland og Grenaa Bevaringsforening. Museets leder er "født medlem" af Grenaa Bevaringsforening og næstformand i Danmark Naturfredningsforenings lokalkomite.

Museet samarbejder med amt, kulturmiljøråd, statsskovdistrikt, biblioteker og egnsarkiver. Museet tillægger det stor betydning at være til stede i lokalsamfundet i relevante sammenhænge, idet det giver synlighed og fremmer mulighederne for samarbejder.

Museets generelle vurdering af virksomheden

Det er museets opfattelse, at man ikke råder over de personalemæssige og økonomiske ressourcer, der er nødvendige for i tilstrækkelig grad at kunne varetage arbejdet indenfor de to hovedansvarsområder.

Museet kunne ønske sig, at samdriftskommunerne i fællesskab revurderede sammenhængen mellem museets ydelser og museets økonomiske grundlag.

Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse må museets vanskeligheder ses i lyset af, at museet har to selvstændige og indbyrdes uafhængige ansvarsområder – den lokale kulturhistorie og fiskeriets kulturhistorie.

Det lokale kulturhistoriske ansvarsområde, bliver ændret geografisk ved kommunalreformen. Tilsvarende gør sig gældende for nabomuseet, Ebeltoft Museum. Sammen vil de to museer fremover dække hele Djursland. På denne baggrund er det Kulturarvsstyrelsens opfattelse, at museerne bør indlede et tættere samarbejde.

Museets vedtægter åbner mulighed for, at Dansk Fiskerimuseum kan træffe aftale med andre museer om samarbejde eller associering. Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at museet intensiverer det igangværende forsøg på at etablere en driftsaftale mellem Dansk Fiskerimuseum og Fiskeri- og Søfartsmuseet.

Kulturarvsstyrelsen påskønner museets aktive deltagelse i regionens organisatoriske liv. Styrelsen skal dog henlede opmærksomheden på, at bestyrelsesarbejde i private organisationer kan indebære habilitetsproblemer og så tvivl om museets rolle som faglig uafhængig institution.

Samlinger, arkiver og bibliotek

Arkæologi

Frem til 1977, hvor museet fik en fast arkæolog tilknyttet, bestod de arkæologiske samlinger primært af donerede privatsamlinger og enkeltfund. Tilvæksten i det arkæologiske sagsområde og fundmateriale har siden bygget på egentlige arkæologiske undersøgelser samt en jævn tilvækst af donationer suppleret med registreringer af private samlinger og fund.

Fundstoffet i samlingerne er overvejende tilvejebragt ved lovpligtige nødudgravninger, hvor flertallet i perioden 1987 – 1993 er udført via beskæftigelsesprojekter. Fundene genspejler i vid udstrækning egnens specielle bevaringsforhold.

Museet finder, at fundmaterialet fra de veldokumenterede undersøgelser i et videre perspektiv vil kunne anvendes til videnskabelige analyser af bebyggelsesforhold og levevilkår på Djursland i store dele af forhistorisk tid og middelalder.

Samlingerne er siden 1977 vokset med ca. 200 fundkasser årligt til i dag ca. 670 hyldemeter fundkasser placeret i tre lag. Den største privatsamling, der er skænket museet, omfatter 20.000 genstande – redskaber, flækkeblokke og flækker fra den grubekeramiske boplads på Kainsbakke.

Efter museets opfattelse står samlingerne i et rimeligt forhold til ansvarsområdet. Dog er oplysningerne om ca. 1000 fund- eller sagsnumre i museets gamle protokol så mangelfulde, at genstandene blot kan dokumentere, at de pågældende typer forekommer i området.

Nyere tid

Hovedvægten i samlingerne knytter sig geografisk til købstaden Grenaa. Derudover rummer samlingerne genstande fra landsognene i Djurs Nørre og Sønder Herred. Tidsmæssigt ligger tyngden på sidste halvdel af 1800 tallet samt hele 1900 tallet.

Frem til 1980 indkom især mange genstande med relation til de gamle købstadshåndværk tillige med tekstiler. Efterfølgende er der indsamlet genstande, der har at gøre med købstadens historie, fritidslivet og industrihistorien samt legetøj. Samlingerne, der omfatter ca. 16.500 genstande, er for de nævnte områder rimeligt repræsentative. Dertil kommer en større billedsamling på ca. 4.000 fotografier optaget i første halvdel af 1900 tallet af Carl Svenstrup, forfatter til "Grenaa Bys Historie".

Museet er i gang med en total revision af nyere tids samlingerne for at skabe et overblik over genstande, der bør udskilles/kasseres. Det drejer sig om genstande uden proveniens, genstande som er i dårlig stand eller som museet har i en anden og bedre udgave.

Kulturarvsstyrelsen stiller sig positivt til en udskillelse af genstande fra samlingerne. Er der tale om et mindre antal genstande, kan styrelsen tage stilling hertil administrativt på grundlag af lister over genstandene inddelt i grupper efter deres art. En større udskillelse forudsætter besøg af styrelsen, som oversigtligt vil gennemgå genstandene og sammen med museet træffe aftale om kassation. På styrelsens hjemmeside findes en vejledning om udskillelse og kassation.

Fiskeri

Samlingerne repræsenterer dansk fiskeri fra ca. 1870 og til nutiden. Genstandene kommer fra hele Danmark og fra Færøerne, Island, Grønland og Dansk Vestindien. Der er et vist indslag af udenlandske genstande, som især hidrører fra Dansk Fiskeriforenings deltagelse i udenlandske fiskeriudstillinger og fra udenlandske kontakter i perioden 1890 -1930.

Samlingerne omfatter 3842 genstande, hvoraf 1876 er en særstilling af skibsbygningstegninger. Museet har desuden et antal store genstande, blandt andet fire ældre fiskefartøjer.

Samlingernes ældre dele er sagligt mere repræsentative end de yngre, hvor ikke alle aspekter af fiskeriet er repræsenteret. Museet vurderer, at samlingerne af modeller af fiskeredskaber og fiskefartøjer tillige med en stor samling af fiskenet er unik.

Efter museets opfattelse er der genstande i samlingerne, der bør udskilles og kasseres, fordi de er uidentificerbare eller havarerede hinsides rekonstruktion.

Fra museets egne undersøgelser foreligger 6-7.000 fotooptagelser og interviews med mere end 133 personer. En bogsamling, der omfatter ca. 800 bind gamle værker om fiskeri og fiskeribiologi, stammer fra Dansk Fiskeriforening.

Registrering

Arkæologiske genstande registreres på X-nummer lister under sagsnumre, der er identiske med museets journalnumre. Der arbejdes p.t. på at konvertere samtlige manuelt registrerede enkeltfund og fundlister fra museets gamle protokol til Excel. Dette er gennemført for 2/3 vedkommende.

Registrering i Regin er endnu på prøvestadiet – med kun 12 registrerede sager, som tilmed ikke er publiceret i Museernes Samlinger.

Af genstandene er 90% delvist katalogiserede / dokumenterede, medens 8% er fuldt katalogiserede / dokumenterede. Museet anslår, at det vil kræve 2 årsværk at opgradere / digitalisere registrerings- og dokumentationsefterslæbet samt 1½ årsværk at indhente et beretningsefterslæb for i alt 25 store og små arkæologiske udgravninger. Der er gennemført hovedrevision af samlingen i 1981, 1990 og 2005.

I 2003 overgik museet til sagsregistrering af nyere tids samlingerne. Museet anslår, at 85% af genstandene fuldt er katalogiseret. Til opgradering / digitalisering af registrerings- og dokumentationsefterslæbet anslås et behov svarende til 2-3 årsværk. Registrering og administration af nyere tids samlingerne foregår nu via Regin.

Fiskerimuseets hidtidigt anvendte registreringssystem stammer fra Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg. I forbindelse med overgangen til Regin vil museet anvende den grønne registrant med de

underkategorier, som en arbejdsgruppe under Fiskeri- og Søfartspuljerne for nylig har udarbejdet for de maritime afsnit. Ny accession indtastes direkte i Regin

Mere end 95 % af genstandene er katalogiserede / dokumenterede. AV- samlingen, der overvejende består af fotooptagelser, har et efterslæb med hensyn til registrering. Den gamle bogsamling er registreret i form af en liste.

Museet anslår, at en opgradering / digitalisering af eksisterende registreringer og af efterslæb – inklusive en gennemgang med henblik på udskillelse og eventuel kassation af genstande – vil kræve det meste af et årsværk.

Kulturarvsstyrelsen finder, at der principielt kun bør være en enkelt, fælles registreringsprocedure på et museum, så ressourcerne ikke spredes over flere systemer og forretningsgange. Derfor opfordres museet til snarest også at få registreret de arkæologiske sager i Regin. Hvis faglige grunde dikterer, at museet fortsat skal indsamle arkæologiske genstande i så stort tal som hidtil, kan det være hensigtsmæssigt at fastholde basal information om dem i et simpelt Excel regneark og nøjes med at indføre journalsagen i Regin. Men på længere sigt må ambitionen være, at både arkæologiske og nyere tids genstande indføres i Regin.

Styrelsen anser de fremsendt eksempler på nyere tids registreringer i Regin for gode og bemærker i øvrigt, at museet har deltaget i Regin-kurus og er aktivt i Regin-debatfora. Der er ikke fremsendt tilsvarende registreringseksempler for den arkæologiske registrering.

Museet fortjener ros for sin indkomstseddel, som i overensstemmelse med persondataloven gør giver opmærksom på, at navn mv. gemmes i museets registreringsystem.

Museet har klare regler for uddeponering og udlån til andre museer, institutioner og private samt for inddeponeringer og indlån.

Museets arkiver er fordelt under arkæologi, nyere tid og fiskeri. Fiskerimuseet har et særligt undersøgelsesarkiv. Undersøgelsessagerne vil blive samlet som sager i Regin.

Indsamling, erhvervelser, undersøgelser og forskning

Arkæologi

Museet tilkendegiver, at man bestræber sig på at udføre den lovpligtige del af den arkæologiske virksomhed. Videre forskning er blevet gennemført med støtte fra fonde. Forskningen omfatter primært emner, der er specifikke for fundstoffet i lokalområdet, og som samtidig kan bidrage til at belyse nye kulturhistoriske aspekter i et større perspektiv.

Indsamlings- og undersøgelsesvirksomheden er søgt kanaliseret over i at sikre flest mulige informationer om de væsentligste og for Djursland mest karakteristiske, bevarede fundgrupper samt landskabets øvrige kulturlevn.

Kulturarvsstyrelsen finder det ikke acceptabelt, at museet alene "bestræber sig på" at udføre det lovpligtige arkæologiske arbejde. Der konstateres et beretningsefterslæb efter 25 store og små arkæologiske udgravninger. Styrelsen forventer, at museet fremlægger en plan for indhentning af efterslæbet og, at museet indgår nærmere aftale med styrelsen herom.

Nyere tid

Hovedvægten i undersøgelsesarbejdet ligger emnemæssigt på industrikultur og generel købstads- og egnshistorie. Der indsamles billedmateriale, avisstof, tegningsmateriale, skrevne og trykte kilder samt foretages interviews og fotooptagelser. Deciderede forskningsarbejder har det ikke været muligt at gennemføre. I de kommende år vil museet deltage i et fælles forskningsprojekt i Århus Amt om fritidskultur.

Der indsamles genstandsmateriale i forbindelse med undersøgelsesvirksomheden og med henblik på emner, der kan indgå i nye basisudstillinger om den lokale historie. De vigtigste emner er: sommerhusliv i kystområderne, nyere industrihistorie i Grenaa i 1900- og 2000-tallet, købmandsgården Søndergade 1's historie i 1900-tallet samt dokumentation af en række djurslændinges biografier. Derudover prioriteres genstande, der kan illustrere købstadens historie og levede liv.

Af væsentlige genstande, indsamlet indenfor de seneste fire år, er genstande fra Grenaa Dampvæveri og Grenaa Sygehus. Herudover har museet ikke indsamlet aktivt men blot modtaget supplement til de eksisterende samlinger.

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at museet fastholder fokus på de omtalte emner indenfor nyere tid.

Fiskeri

Fiskerimuseet foretager, og har foretaget, undersøgelser og dokumentation af forskellige grene af dansk fiskeri, hvori indgår interviewundersøgelser, fotodokumentation og indsamling af relevante genstande. Undersøgelserne omfatter for eksempel bundgarnsfiskeri, ålefiskeri, snurrevodsfiskeri og p.t. en undersøgelse af omstruktureringen indenfor dansk fiskeri i samarbejde med Fiskeripuljen. Den aktive indsamling knytter sig især til undersøgelserne.

Indsamling på fiskeriets område rejser ofte spørgsmålet om store genstande. Her vil museet fremover tilstræbe at tilvejebringe dokumentationen i form af andre repræsentationer end genstandene selv, d.v.s. ved opmålinger og, om muligt, ved modeller.

Der foretages passiv indsamling i form af modtagelse af tilbudte gaver, når disse passer ind i samlingernes profil eller har særlig bevaringsinteresse.

Undersøgelser, indsamling og forskning ligger inden for det vedtægtsbestemte område og koordineres i større sager gennem den løbende kontakt med de øvrige museer i Fiskeripuljen.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at museet har et nært samarbejde med Fiskeripuljen og Fiskeri- og Søfartsmuseet. Styrelsen deler museets synspunkt med hensyn til at lade repræsentationer substituere større genstande – fiskerifartøjer o. lign. – i samlingen, hvilket i øvrigt også vil være i tråd med museets genstandsmæssige udgangspunkt.

Undersøgelser- og forskningsprojekter

På det arkæologiske område er der gennemført arkæobotaniske undersøgelser, ligesom undersøgelserne på Kainsbakke er fortsat. Endelig er der udført forskning omkring Dystrup-sværdene. En række undersøgelser er blevet publiceret som bidrag til bøger blandt andet festskriftet "Vor skjulte kulturarv, arkæologien under overfladen" 2000.

På nyere tids området har museet sammen med Ebeltoft museum og Grenaa Egnarkiv gennemført en undersøgelse af kalkens historie på Djursland, som er blevet publiceret i "Djurslands Kalk –

råstofudvinding og kalkværksindustri". Bogen er museets eneste forskningspublikation inden for de seneste fire år.

I samarbejde med Dansk Landbrugsmuseum er der foretaget en undersøgelse og dokumentation af virksomheden "Grenaa Mejeri". Materialet, der foreligger i rapportform, forberedes til bogudgivelse.

Og endelig har museet gennemført en undersøgelse af "Grenaaens betydning for Grenaa i nyere tid". Manuskriptet vil blive publiceret i 2005 i årbogen "Grenaa og Omegn før og nu". Tidligere undersøgelser af "Kolonihavernes historie i Grenaa" og "Mølleriets historie i Danmark og Grenaa" foreligger som upublicerede manuskripter.

Fiskerimuseet gennemførte i 2001 en undersøgelse af "Snurrevodsfiskeriet i Danmark" i samarbejde med Direktoratet for Fødevarerhverv, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Fiskeriundersøgelser samt Ministeriet for Fødevarer, landbrug og Fiskeri. Undersøgelsen foreligger som en rapport.

Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse lever museet ikke op til sine forskningsmæssige forpligtigelser. I omfang er forskningen yderst beskedent, og kun i ringe grad er resultaterne af forsknings- og undersøgelsesvirksomheden blevet publiceret.

Styrelsen påskønner det registrerings- og undersøgelsesarbejde, museet udfører på det arkæologiske område, men savner en forskningsmæssig indsats, der på baggrund af Djurslands unikke fundmateriale, vil kunne bidrage til yderligere forståelse af både de egnspecifikke og generelle udviklingstræk i forhistorisk tid og middelalder.

Kapitel 8-arbejde:

Museet modtager løbende sager fra de kommunale og amtslige planlægningsmyndigheder. Med kommunerne er der aftalt en fast procedure, hvorefter museet får lister over indkomne byggesager, gravetilladelser m.v.

Der har i perioden 2002-2005 på det arkæologiske område været 1799 bygge- og anlægssager, der har resulteret i 43 udgravninger i henhold til museumslovens § 26 og § 27. På nyere tids området har der været 3032 bygge-, nedrivnings-, anlægs- og fredningssager.

Museet har bidraget til udpegningen af bevaringsværdige kulturmiljøer i forbindelse med Århus Amts regionplaner i de to sidste planperioder, og til Kulturarvsstyrelsen har museet indberettet kulturarvsarealer.

Endelig har museet afsluttet arbejdet med gravminderegistrering på 20 af ansvarsområdets 36 kirkegårde.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at museet har et velfungerende samarbejde med planlægningsmyndighederne.

Museet har fastlagte interne rutiner omkring behandlingen af plan- og byggesager, og museet bruger væsentlige ressourcer herpå. Styrelsen anbefaler, at museet overvejer, i hvilket omfang museet er fagligt forpligtet i den enkelte sag. Eksempelvis kan museet tage uformel kontakt til styrelsen, inden museet iværksætter et omfattende dokumentationsarbejde med henblik på at foreslå en bygning fredet. Museet må i arbejdsplanen foretage en prioritering indenfor kapitel 8-arbejdet.

Konserverings- og bevaringsarbejde

Bevaringstilstanden af den arkæologiske samling må betragtes som god, medens bevaringstilstanden for nyere tids samling i overvejende grad må betragtes som under middel (Århus Amts Konservering 2003). Fiskerimuseets samlinger er i en rimelig bevaringstilstand, samlingsernes alder taget i betragtning. Der er en klar sammenhæng mellem samlingsernes bevaringstilstand og de forhold, de opbevares under i magasinerne.

På museet udføres alene nødvendigt soignerings- og stabiliseringsarbejde af det arkæologiske fundmateriale. Øvrig konservering af genstande finder sted på konserveringsværksteder.

Museet er tilknyttet den amtslige konserveringsordning under Århus Amts decentrale system. Een gang årligt besøger konservator museet og magasinerne, og det efterfølgende års arbejde aftales. Efter museets opfattelse er museets økonomi utilstrækkelig til dækning af konserveringsbehovet. På Moesgaard Museums konserveringsværksted befinder der sig p.t. et efterslæb på 30 genstande, der skal finansieres af museets egne og af amtslige midler. Fra Kulturarvsstyrelsens pulje til konservering af truede genstande af enestående national betydning er der opnået støtte til konservering af tre modeller af bundgarn/ålegårde og tre modeller af klækningsanlæg til fiskeavl.

Formidling

Djursland Museum skal formidle områdets kulturhistorie til lokalbefolkningen og til områdets turister.

Fiskerimuseet skal formidle fiskeriets nyere tids historie og nutidige situation til såvel fiskeriets aktører som til andre erhvervsgrupper samt turister.

Museets strategi er dels en bred formidling, både hvad angår form og indhold, dels en formidling lokalt i de geografiske ansvarsområder.

I strategien rettes formidlingsindsatsen især mod skoleklasser og andre børnegrupper. Der er etableret et netværk af kontaktpersoner på alle folkeskolerne i kommunerne. Disse bliver holdt orienteret om udstillinger og arrangementer, der specielt henvender sig til børn.

Udstillinger

Efter museets opfattelse afspejler basisudstillingerne om arkæologi og nyere tid kun i meget begrænset omfang museet formål og ansvarsområde. Udstillingerne er opbygget over en længere årrække, og hverken emnemæssigt, tidsmæssigt eller geografisk lever de op til nutidig standard. Desuden er formidlingsformen forældet.

Udstillingerne omfatter: Udvalgte arkæologiske fund fra Djursland og en møntudstilling med Kirial og Balle fundene. En tekstiludstilling, der gennemgår klædedragtens historie og fortæller om Grenaa Dampvæveri. I tre interiørudstillinger præsenteres: konsul Mommers soveværelse og en klunkestue og en skolestue. Endelig er der en cykeludstilling, en radioudstilling, en samling af legetøj samt en modeljernbane

Kulturarvsstyrelsen deler museets opfattelse af udstillingernes karakter og præg af tilfældigheder. Styrelsen henstiller, at der udarbejdes en samlet, langsigtet plan for museets basisudstillinger.

I denne forbindelse skal styrelsen pege på, at der i dag savnes en oversigtlig fremstilling af egnens kulturhistorie. Den kan eksempelvis tilrettelægges på en sådan måde, at de to nuværende arkæologiske udstillinger indgår som integrerede dele. Tilsvarende savnes en generel præsentation af Grenaa bys historie.

Indenfor museets bygningsmæssige relativt beskedne rammer er det nødvendigt med en prioritering af udstillingsemnerne og deres placering indbyrdes i bygningerne. Men også en prioritering af lokalernes brug til udstillings- kontor- og andre formål bør overvejes i betragtning af de vanskelige tilgængelighedsforhold, der er til første etage.

Styrelsen anbefaler, at museet med henblik på formidlingen af købstadens historie, tager udgangspunkt i museets bygninger. Deres placering centralt i den gamle bydel og deres interessante historie – både bygningsmæssigt og som rammen om levet liv i købstaden gennem 200 år – rummer et stort formidlingspotentiale. Styrelsen vil henlede opmærksomheden på et koncept, "historien i gaden", der er udviklet af Historiens Hus i Hvidovre. Som betegnelsen angiver, er der tale om formidling på udvalgte lokaliteter ude i byen.

Fiskerimuseets basisudstilling afspejlede indtil for nylig museets formål og ansvarsområde. Desværre har det af pladshensyn været nødvendigt at nedtage en del af udstillingen, der således ikke p.t. er komplet.

Udstillingen omfatter en afdeling om fiskemetoder, fiskeriets historie, og specielt om ålefiskeriet samt bådmodeller og flere bådmotorer.

Museet har i perioden 2002-2005 vist 18 særudstillinger. Heraf har museet selv produceret de 12. Tre udstillinger har været om arkæologiske emner, medens de øvrige har haft emner fra nyere tids området.

Kulturarvsstyrelsen konstaterer, at hovedparten af særudstillingerne er tilrettelagt for både børn og voksne, og at flere har haft direkte sigte mod et børnepublikum.

Formidlingspraksis

Det er museets praksis at formidle såvel på museet som ude omkring. I perioden 2001-2005 er gennemført 75 arrangementer, heraf fire store: Grenaa by Night, Høstmarked, Julemarked samt et arrangement i efterårsferien på museet. Det er årligt tilbagevendende begivenheder, hvor de tre første gennemføres i samarbejde med en række lokale foreninger, gårdbutikker og organisationer. I perioden er endvidere gennemført fire byvandring.

Museet modtager skoleklasser til undervisning på museet og tilbyder undervisning ude på skolerne – som oftest i forbindelse med temadage med udvalgte emner. Undervisningen forestås af museets eget personale. Museet savner en skoletjeneste og pædagogisk materiale til skoleklasser på forskellige klassetrin.

Museet har en generel udstillingsvejledning – på dansk og tysk – der henvender sig et voksent publikum. Desuden foreligger en udstillingsvejledning til udstillingen om radioens historie. Til de særudstillinger, som museet producerer primært til sommerferieperioden, oversættes teksten som regel til tysk.

Kulturarvsstyrelsen skal pege på muligheden af etablering af en kommunal skoletjeneste gennem et samarbejde med Ebeltoft Museum og de to museers kommuner. Styrelsen skal endvidere foreslå, at museet i sin formidlingsstrategi overvejer, hvorvidt der er særlige publikumsgrupper, museet især vil appellere til.

Museet kom på internettet i 2003. Den nuværende hjemmeside er version 2. Hjemmesiden bliver opdateret, når der er nye udstillinger og arrangementer m.v.

Med hensyn til museets internetformidling henvises til særskilt bilag.

Museet annoncerer i relevante turistbrochurer, sommeraviser, ugeaviser og dagblade. Museet leverer pressemateriale til, og holder pressemøder for, den lokale, skrivende presse samt Lokal TV.

Museet har en museumsbutik. Butikken indgår som del af museets samlede økonomi.

Åbningstider og besøgstal

Det samlede årlige antal åbningstimer er 1300 timer. Dertil kommer aftalte åbninger for grupper / skoleklasser. Det samlede besøgstal i 2005 var 7.502 besøgende, fordelt med 3.252 voksne og 4.250 børn. Museet har indført rabatordninger til en række foreninger og organisationer.

Museet beklager, at man ikke har en venneforening med aktive medlemmer, der kan bakke op om arrangementer og museet som sådant.

Bygninger og udendørsarealer

Museet har til huse i en bygningsfredet købmandsgård, der for den ældste dels vedkommende er opført i 1738. De øvrige bygninger er kommet til på forskellige tidspunkter i 1800 tallet, senest i 1880'erne.

Basisudstillingerne optager et areal på 828 m² og særudstillingerne 77 m². Værkstederne omfatter 220 m², medens magasinernes areal er opgjort til 750 m².

Århus Amts Konservering har i en rapport fra 2003 udtalt følgende:

”Museet har syv magasiner, hvoraf de fire findes på lofterne i Søndergade 1 i Grenaa, hvor museet har til huse. Fire af de syv magasiner, hvor omkring halvdelen af museets samlinger opbevares, er mere end uegnede til formålet. De ønskes flyttet til et kommende Fællesmagasin. De øvrige tre magasiner er rimelige opbevaringssteder, dog uhensigtsmæssige på grund af skrå vægge...

Det er museets plan, at alle museumsgenstande over hyldestørrelse skal overflyttes til Fællesmagasinet. Udflytningen af de større genstande vil skabe tilvækstmuligheder for de små genstandes magasiner.”

Udendørsarealerne består af en pigstensbelagt gårdsplads og et græsstykke ud til gaden. Gården anvendes til arrangementer og græsstykket til personaleparkering.

Museet er ejer af bygninger og udendørsarealer på adressen Søndergade 1. Ejerskabet indebærer en betydelig vedligeholdelsesforpligtigelse. Museet lejer lokaler af Grenaa Kommunes Beredskabstjeneste på gården Moselund, hvor der er indrettet et eksternt magasin på 300 m². Grenå Kommune stiller en lade på ejendommen Stensmark til rådighed som magasin for tre fiskekuttere. De eksterne magasiner er af ringe standard.

Bygningerne i Søndergade 1 er i udstrakt grad sektionerede med brandvægge og branddøre. Museets ABA-anlæg er taget i brug i 1995 og er tidssvarende. Museet har et tidssvarende tyverialarmeringsanlæg.

Der er instruks for kustoder ved åbning og lukning af udstillingerne. Det overvejes at få udarbejdet en beredskabsplan med instrukser for den enkelte medarbejder samt en evakueringsplan for publikum.

Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse bør de kritisable forhold på magasinerne bringes til ophør. Det forventes, at en overførsel af genstande til det ny fællesmagasin tillige med en flytning af Fiskerimuseets udstilling til nye lokaler kan bidrage til løsningen af museets magasinproblemer.

Inventar og materiel

Museet har tilstrækkeligt udstyr/inventar/ materiel til at varetage samlinger, arkiv, bibliotek, konservering, bygningsdrift og administration. Der savnes udstyr og materiel til at varetage undersøgelser og til IT-formidling.

Museet har ikke tilstrækkelig økonomi til at vedligeholde /opdatere IT-materiellet.

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at museet indgår i et samarbejde med Grenaa Kommune på IT-området.

Organisation og administration

Museets nuværende vedtægter skal tilpasses situationen efter kommunalreformens ikrafttræden.

Museets har en klar fordeling af opgaverne: journal og arkiv, regnskab samt løn og personaleadministration.

Museet samarbejder med Djurslands Museumsforening omkring foredragsvirksomhed og ekskursioner for medlemmerne. Foreningen omfatter ca. 150 personer og 13 firmaer. Foreningen udpeger fem medlemmer til museets bestyrelse.

Museumsforeningen for Dansk Fiskerimuseum støtter Dansk Fiskerimuseum praktisk og lejlighedsvist også økonomisk, for eksempel ved tilskud til publikationer. Foreningen administreres af Danmarks Fiskeriforening.

Ledelse og personale

Museets bestyrelse består af 11 medlemmer. Kommunerne udpeger fire medlemmer, Danmarks Fiskeriforening to medlemmer (et lokal- og et hovedbestyrelsesmedlem) og Djurslands Museumsforening fem medlemmer. Bestyrelsesformanden udpeges af Grenaa Kommune.

Bestyrelsen har nedsat et forretningsudvalg.

Bestyrelsen forestår den fortsatte udvikling af museet målsætning og strategi ved, at der hvert fjerde år – ved en ny arbejdsplanperiodes start – udarbejdes en strategiplan med målsætninger og handleplan. Bestyrelsen drøfter løbende museets rolle og varetagelsen af museets opgaver på baggrund af de ressourcemæssige muligheder.

Det er bestyrelsens mål, at museets basisudstilling skal styrkes med fokus på ansvarsområderne, at museets samarbejde med skoler og institutioner skal styrkes og, at museet skal være synligt i lokalsamfundet gennem sine arrangementer.

Kulturarvsstyrelsen har bemærket, at én af museumsforeningens fem repræsentanter i museets bestyrelse tilsyneladende også er ansat som medarbejder ved museet. Styrelsen skal henlede opmærksomheden på, at det af § 4.3 i museets vedtægter fremgår, at ansatte ved museet ikke kan være medlemmer af bestyrelsen.

Af styrelsens standardvedtægt fremgår, "at museets personale ikke kan være medlemmer af bestyrelsen, med mindre der er tale om valgt personalerepræsentation".

Styrelsen skal på den baggrund pålægge museets bestyrelse at bringe repræsentationen i bestyrelsen i overensstemmelse med museets vedtægter eller aktivt at sikre et direkte valg af personalerepræsentation i bestyrelsen blandt museets medarbejdere.

Museets faste medarbejderstab består af museumslederen, to museumsinspektører, en kontorleder og en forvalter. Tre museumsassistenter og en kontorassistent, der varetager registrerings- og kustodeopgaver, er ansat i flex-job.

Derudover er der tilknyttet to arkæologer, som leder museets udgravninger, to udgravningsmedarbejdere samt en pr-medarbejder. Alle er projektansatte.

Der har i 2005 været otte personer ansat som henvist arbejdskraft.

Efter museets opfattelse er der tale om en personalemæssig underbemanding i forhold til opgaverne. Museet peger i denne forbindelse på behovet for en fuldtids inspektør på nyere tids området og en inspektør på arkæologi, der eventuelt kunne deles med et andet museum.

Endvidere finder museet, at en enkelt person ikke alene kan varetage forvaltningen af hele bygningsmassen samt forstå opsætningen af udstillinger.

Økonomi

Museets samlede driftsbudget i 2005 var i alt 4.114.267 kr.

Tilskud fra Grenaa Kommune	1.693.541 kr.	
Tilskud fra Nørre Djurs Kommune	120.225 -	
Tilskud fra Midtdjurs Kommune	113.541 -	1.927.307 kr.
Tilskud fra Århus Amt	232.000 kr.	
Andel i konserveringstjenesten	99.403 -	132.597 kr.
Projekt: Fiskerimuseets udflytning:		
Kommunalt tilskud	180.000 kr.	
Amtsligt tilskud 2004 + 2005	360.000 -	540.000 kr.
Særlige tilskud (lønrefusion)		594.959 kr.
Puljemidler		135.750 -

Statstilskud efter museumslovens § 15

706.781 kr.

Egne indtægter(entre og butik)

70.970 kr.

De kommunale tilskud er fastsat i samdriftsaftalen, hvorefter Grenaa Kommune som udgangspunkt yder 77 kr. pr. indbygger, medens Nørre Djurs og Midtdjurs kommuner bidrager med 12 kr. pr. indbygger. De kommunale tilskud reguleres ved gældende regler om fremskrivning.

Grenaa Kommune har vedtaget at udvide museets faste tilskud med 180.000 kr. årligt fra 2006. Baggrunden herfor er ønsket om at etablere Dansk Fiskerimuseums udstillinger i sammenhæng med "Kattegatcentret" og på sigt i et "Havets Hus" sammen med andre maritimt arbejdende institutioner og organisationer.

Århus Amt yder et tilsvarende beløb med samme baggrund.

Sammenfatning

Det er Kulturarvsstyrelsens generelle indtryk, at Djurslands Museum / Dansk Fiskerimuseum udfører et solidt og fagligt kompetent arbejde på en række valgte indsatsområder og, at museet er godt forankret lokalt. Imidlertid forekommer de ressourcemæssige rammer for museets virksomhed beskedne, hvorfor museet har vanskeligt ved at leve op til museumslovens krav. Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse må museet i dag som helhed betragtes som nødlidende.

I lyset heraf skal Kulturarvsstyrelsen anbefale, at museet tager initiativ til:

1. Afklaring af Dansk Fiskerimuseums fremtid.

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at der tilvejebringes en driftsaftale mellem Dansk Fiskerimuseum og Fisker- og Søfartsmuseet i Esbjerg med henblik på styrkelse af Dansk Fiskerimuseum.

Driftsaftalens nærmere indhold og økonomiske grundlag må tilvejebringes på baggrund af modeller for Dansk Fiskerimuseums fremtid og i et tæt samarbejde mellem de kommunale tilskudsydere og Dansk Fiskeriforening. Kulturarvsstyrelsen har noteret sig Grenaa Kommunes vision om lokaliserings af fiskerimuseet i tilknytning til Kattegatcentret i Grenaa. Kulturarvsstyrelsen er rede til at rådgive parterne om denne proces.

2. Tættere samarbejde mellem Djurslands Museum og Ebeltoft Museum.

I forbindelse med kommunalreformen bliver Djurslands Museums geografiske ansvarsområde ændret, idet museet mister Midtdjurs Kommune og få tilført Rougsø Kommune og det halve af Sønderbald Kommune som nyt ansvars- og virkeområde. Fremover skal Djurslands Museum og Ebeltoft Museum tilsammen varetage den lokale kulturhistorie på Djursland.

Det er Kulturarvsstyrelsens opfattelse, at museerne bør indlede et tættere samarbejde for så vidt angår undersøgelses- og forskningsvirksomheden, ligesom de to museer med fordel kan koordinere deres udstillings- og formidlingsvirksomhed. På sigt kan Kulturarvsstyrelsen forestille sig en sammenlægning af de to museer.

3. Styrkelse af Djurslands Museums forskning

Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse lever museet ikke op til sine forskningsmæssige forpligtelser. Forskningens omfang er yderst beskedent og resultaterne af forsknings- og undersøgelsesvirksomheden er kun i ringe grad blevet publiceret.

Kulturarvsstyrelsen påskønner det registrerings- og undersøgelsesarbejde museet udfører på det arkæologiske område, men savner en egentlig forskningsmæssig indsats, der på baggrund af Djurslands unikke fundmateriale, vil kunne bidrage til yderligere forståelse af både egnspecifikke og generelle udviklingstræk i forhistorisk tid og middelalder.

4. Nyopstilling af Djurslands Museums basisudstillinger

Kulturarvsstyrelsen deler museets opfattelse af de nuværende basisudstillingers emnemæssigt noget tilfældige præg og formidlingsmæssigt utidsvarende karakter. Kulturarvsstyrelsen vil henstille, at museet formulerer en vision, der kan danne grundlag for en samlet, langsigtet plan for en nyopstilling af museets basisudstillinger i museumsbygningen Søndergade 1.

5. Tilvejebringelse af tidssvarende magasinforhold

Efter Kulturarvsstyrelsens opfattelse lever en række af museets magasiner ikke op til nutidig standard. En overførsel af genstande til det ny fællesmagasin tillige med flytningen af Fiskerimuseets udstilling til nye lokaler vil kunne medvirke til afhjælpning de mest akutte problemer. Samtidig har Kulturarvsstyrelsen noteret sig, at museet er i færd med en total revision af nyere tids samlingerne for at skabe sig et overblik over genstande, der bør udskilles eller kasseres.

6. Afhjælpning af det arkæologiske efterslæb

Kulturarvsstyrelsen har konstateret, at museet har et beretningsefterslæb efter 25 store og små arkæologiske udgravninger. Styrelsen forventer, at museet fremlægger en plan for indhentning af efterslæbet og, at museet indgår nærmere aftale med styrelsen herom.

Samtidig bør museet arbejde målrettet på at få løst det store registreringsefterslæb på de arkæologiske sager og genstande.

Styrelsens notat om museets digitale formidling

Hjemmesiden rummer en beskedent mængde indhold og er bygget i en enkel struktur, hvorfor den er forholdsvis overskuelig at navigere på. Små appetitvækkere i billeder og tekst præsenterer museets basisudstillinger, desuden er der kort beskrivelse af andre aktiviteter og de mest grundlæggende praktiske informationer til publikum og skolelærere.

Der er gode muligheder for at højne hjemmesidens indholdsmæssige informationsniveau, fremhæve museets fokus og kvaliteter samt i langt højere grad udnytte mediets formidlingsmæssige muligheder. En generel styrkelse af hjemmesidens indhold og design vil også bidrage til, at museet sender et mere professionelt signal til sine forskellige interessenter.

Museets ønske om at styrke formidlingen for skolerne og at udvikle samarbejdet med Ebeltoft Museum kunne med fordel understøttes af hjemmesiden som formidlingsplatform. I den forbindelse kan det anbefales at gennemføre brugertests under udvikling af hjemmesiden. Museet bør være opmærksom på muligheden for at søge puljen til digitale undervisningsmaterialer i forbindelse med E-museum.dk.

En række forhold på hjemmesiden mindsker tilgængelighed og brugervenlighed. Det drejer sig blandt andet om nedenstående punkter.

Overordnet design

- Hverken menustruktur eller sidetitel angiver konsekvent, hvor brugeren befinder sig på hjemmesiden. Første ord på siden veksler mellem at være overskrift/sideangivelse.
- Der er tomme sider under menupunkterne "Bag kulisserne" og "Ny".
- På siden med links er det ikke tilladt at "frame", dvs. vise websitet, der linkes til, som en del af ens eget website.
- Flere billeder har ikke tilknyttet tekst, hvilket virker forvirrende for personer med funktionsnedsættelse eller brugere, der ikke får vist billeder og grafik.

Skrift og layout

- Der anvendes mange forskellige skrifttyper og meget inkonsekvent opsætning af tekst, hvilket giver et uensartet og rodet indtryk.
- Der anvendes overvejende en skrifttype med seriffer, hvilket nedsætter læsevenligheden. Det kan anbefales at bruge systemskifter som f.eks. Arial og Geneva. Skifter som Verdana, Trebuchet MS, Chicago, Monaco og Georgia fungerer også fint på en skærm. (jf. It og Telestyrelsens anbefalinger på netsteder.dk)
- Der benyttes lys tekst på mørk baggrund. Det anbefales generelt at gøre det omvendt for læsbarhedens skyld.
- Det er ikke umiddelbart muligt for brugeren selv at justere tekststørrelsen med den almindelige "vis tekststørrelse"-funktion i browseren.

Information

- Museets forhold til "Den gamle smedje" fremgår ikke af teksten.
- Museets beliggenhed kunne med fordel forklares bedre, for eksempel med et lille kort.

Generelle anbefalinger

For at opnå tilgængelighed for flest mulige anbefales det, at benytte valid HTML med klar adskillelse af struktur og indhold i kodning af sitet og i forlængelse deraf ikke at anvende HTML til layoutformål. For yderligere information og anbefalinger om dette se: www.netsteder.dk/raad/style/index.html.

Det anbefales i øvrigt generelt at konsultere It og Telestyrelsens "Gode råd om netsteder" (www.netsteder.dk), hvor der er samlet erfaringer om offentlig kommunikation og publicering på nettet. Her finder man også publikationen *Hjemmesiders tilgængelighed. Statens retningslinier for offentlige hjemmesiders og netsteders tilgængelighed*, som det anbefales at følge.